

Pavel Semerát

Real Utopia – Participatory Society for The 21st Century

SPANNOS, Chris (2008): Oakland, AK Press, 420 s.

V překladu „Skutečná utopie – společnost 21. století počítající s účastí všech svých členů“, jedná se o sborník 33 esejů a rozhovorů členěných do 6 částí, jejichž pojítkem je téma ideální společnosti, nového uspořádání společenských poměrů, hledání způsobů, možných cest, jak se k ideální společnosti dopracovat, a to v kontextu počátku 21. století. Oborově se témata dotýkají mj. ekonomie, politiky, kultury, rodičovství, rasové otázky, ekologie, vzdělávání, umění, architektury, a to jak teorie, tak i praxe. Zaměřením pak vychází a navazuje na myšlenky levicově smýšlejících osobností, přičemž se snaží vyhýbat se jejich chybám.

Úvodní rozhovor editora Chrise Spannosa s Michaelem Albertem, jedním z vůdčích představitelů myšlenkového proudu nazvaného „Parecon dnes,“ uvádí čtenáře do problematiky a seznamuje jej se základními pojmy, východisky a definicemi „participatory economics“ neboli „parecon“. Parecon dle M. Alberta v nejširším slova smyslu znamená beztrždnost, beztrždní ekonomii. Nejedná se o kapitalismus, ale ani ekonomiku, ve které by pětina populace držela v rukou moc a určovala závazná pravidla. Je to dle jeho názoru model, jehož základními rysy jsou rady (myšleno skupiny) pracujících a spotřebitelů řízené samy sebou, vyvážené pracovní vztahy, náhrada podle trvání, intenzity a obtížnosti společensky oceňované práce a účastnické plánování.

Další rozhovor editora s Noamem Chomskym na téma „Vzdělání v účastnické společnosti“ v mnoha ohledech vychází a navazuje na historické modely vzdělávání, prosazované vzdělanými, „osvícenými a pokrokovými“ vizionáři minulosti. Kritizuje současný

model vzdělávání aplikovaný ve Spojených státech amerických, zvláště některé jeho programy jako „No Child Left Behind,” a dále kritizuje zejména „Trilateral Commission,” instituci zodpovědnou za „indoktrinaci mladých” (např. vedení mladých ke konformitě, uznávání autorit, podpoře těch dovedností, které vedou k úspěchu v té společnosti takové, jakou je, nikoli těch, které přispívají k její změně), což je dle jeho názoru v přímém rozporu s tím, že lidé by měli mít prospěch z využívání volných kreativních myšlenek, měli by se dotazovat autorit na konstruktivní plánování, apod. Široká škála různých talentů a nadání by měla být podporována a vítána, v žádném případě se, dle jeho názoru, není čeho obávat.

Základní a nosná témata celého sborníku, který je velkým přínosem pro základní orientaci v současném myšlenkovém vývoji levé části politického spektra, jakož i jeho vnímání a snahy o nové uspořádání společnosti jsou např.:

- otázky týkající se „Participatory Society” – společnosti počítající s účastí všech svých členů (politický systém pro dobrou společnost, multikulturalismus a dobrá společnost, účastnická ekonomie a životní prostředí);
- změna každodenního života (umělecká podpora *pareconu* – „beztřídní společnosti,” technologie nové společnosti, účastnické plánování v životě po kapitalismu, vzdělávání v účastnické společnosti);
- dosahování *Pareconu* v mezinárodním měřítku (na Balkáně, ve Velké Británii, v Argentíně či Venezuele; africké postkoloniální období, experiment „Kerala”);
- lekce z historie k danému tématu (moc pracujících a ruská revoluce, španělská anarchistická);
- teorie a praxe: budování institucí a hnutí či směřování k účastnické společnosti (sociální teorie, vize a strategie pro mladé revolucionáře a studentské hnutí, budování účastnického hnutí), atd.

Příspěvateli do tohoto díla jsou levicově smýšlející lidé různých životních osudů, osobních a pracovních zkušeností, z velmi odlišných kulturních oblastí, což se samozřejmě na jejich myšlenkách, názorech i způsobu vyjadřování odráží. Autory jednotlivých esejů a rozhovorů jsou ženy a muži ve věku od cca 20 let až po univerzitní profesory. Pro zajímavost jmenuji jen některé, kteří přispěli k rozmanitosti, originalitě a neotřelosti díla:

- Cynthia Peters, spisovatelka, aktivistka, matka dvou dětí, která přispěla esejem na téma „Umění (a vrozené štěstí) spřízněnosti: myšlenky o rodině, sexualitě a péčování v lepším světě”;
- Brian Dominick, organizátor kolektivních akcí v centrálním New Yorku a jinde, spoluzakladatel *PeoplesNetWorks*, pro *Real Utopia* napsal: „Odsud k *Pareconu*: Myšlenky ke strategii ekonomické revoluce”;
- Robin Hahnel, přednášející politickou ekonomii na Americké univerzitě, v současnosti hostující profesor ekonomie na Lewis and Clark College, přispěl

zamyšlením na téma: „Odstraňování” zrna od plev: Sociální demokracie a liberální socialismus ve 20. století”;

- Mandisi Majavu, postgraduální student University of Cape Town v Jihoafrické republice, autor: „Afrika: Život po kolonialismu”.

Rozmanitost osobností, které přispěly do *Real Utopia*, s sebou nutně přináší také různost ve volbě vyjadřovacích prostředků, různou míru obecnosti a nezbytně vede také k odlišné úrovni jednotlivých příspěvků, přičemž se v některých případech jedná o odbornější příspěvky s relativně obsáhlým poznámkovým aparátem, v některých případech však např. poznámkový aparát zcela chybí, a také úroveň příspěvku je nižší.

Toto dílo si v každém případě zaslouží přeložení do českého jazyka, a v takovém případě je možné, že by se stalo novou inspirací jak českých levicových intelektuálů, tak také snad alespoň části českých levicových politiků.

SPANOS, Ch. (2008): Real Utopia – Participatory Society for The 21st Century. Oakland: AK Press.